

Special: Zorgpad COPD longaanval met ziekenhuisopname

Deze special is een editie van de Long Alliantie Nederland nieuwsbrief

In deze nieuwsbrief:

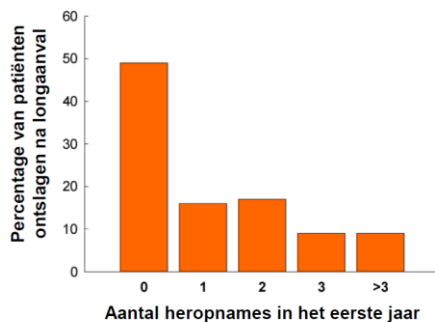
1. [Noodzaak landelijk transmurale aanpak reductie aantal COPD-longaanvallen met ziekenhuisopname](#)
2. [Van pilot naar landelijk gedragen zorgpad](#)
3. [Landelijke inventarisatie huidige COPD-zorg in Nederland](#)
4. [Het landelijk zorgpad COPD versie 1.0 nu in te zien](#)
5. [De pilotregio 's stellen zich voor](#)
6. [Meer informatie over dit project](#)
7. [Meer informatie over de Long Alliantie Nederland](#)
8. [Aanmelden voor de nieuwsbrief](#)

1. Noodzaak landelijk transmurale aanpak reductie aantal COPD-longaanvallen met ziekenhuisopname

Uit cijfers van het RIVM blijkt dat 596.300 mensen in Nederland COPD hebben. Voorts blijkt uit dezelfde cijfers dat de sterfte aan COPD hoog is in vergelijking met andere landen. In Nederland sterven jaarlijks 6.000 mensen met COPD als primaire en 4.000 mensen als secundaire doodsoorzaak. Veel van de COPD-patiënten liggen meerdere malen in het ziekenhuis voor een longaanval. Cijfers uit 2010 laten zien dat COPD-patiënten in totaal meer dan 200.000 dagen in het ziekenhuis liggen als gevolg van longaanvallen (exacerbaties). En ongeveer de helft van de

Heropnames na longaanvallen bij COPD

Heropnames komen frequent voor bij COPD patiënten opgenomen met een longaanval

Groenewegen et al., Chest 2003

patiënten die zijn opgenomen worden datzelfde jaar één of meerdere malen heropgenomen. Longaanvallen veroorzaken veel leed voor patiënten en hun naasten, met name omdat elke longaanval een sterke en meestal blijvende verhoging van de ziekte- en zorglast met zich meebrengt.

Meer dan 50% van alle COPD gerelateerde zorgkosten (415 miljoen in 2007) is een gevolg van ziekenhuisopnames door longaanvallen. Ook voorspelt het [RIVM](#) dat de kosten voor COPD de komende jaren fors toenemen en tot 2032 zelfs verdriedubbelen.

Door de zorg van onder andere de eerste lijn en tweede lijn beter op elkaar af te stemmen en de patiënt na afloop van een ziekenhuisopname beter te ondersteunen is de voorspelling dat het leed van de patiënt met COPD en zijn naasten is te verzachten en daarmee zelfs heropnames zijn te voorkomen. In dit kader heeft de Long Alliantie Nederland met financiële steun van het [Innovatiefonds Zorgverzekeraars](#) een eerste versie van het landelijk zorgpad COPD longaanval met ziekenhuisopname ontwikkeld. Dit project focust op versterking van de behandeling van COPD patiënten met een longaanval tijdens en na de ziekenhuisopname. Hoofddoel is het in 5 jaar reduceren van het aantal ligdagen met 25% met gelijke dan wel verbeterde kwaliteit van leven en patiënttevredenheid.

2. Van pilot naar landelijk gedragen zorgpad

In 2015 is versie 1.0 van het landelijk zorgpad ontwikkeld door een transmurale werkgroep onder voorzitterschap van prof. dr. Huib Kerstjens (longarts) en Philippe Salomé (huisarts). Vervolgens wordt in 2016 en 2017 het zorgpad uitgetest in 8 pilotregio's verspreid over het hele land.

Daarvoor heeft elke pilotregio – bestaande uit minimaal één ziekenhuis en één samenwerkende zorggroep van huisartsen – het landelijk zorgpad vertaald in een regionaal zorgpad en zullen zij in

Ontwikkeling Landelijk Zorgpad COPD longaanval met ziekenhuisopname

2015	Opstellen versie 1.0 landelijk zorgpad
2015	Vertaling naar 8 regionale zorgpaden
2016-2017	100 patiënten includeren en 1 jaar volgen
2016	Ontwikkeling multidisciplinaire ziekenhuisrichtlijn diagnostiek en behandeling COPD longaanval met ziekenhuisopname
Eind 2017	Vaststellen versie 2.0 landelijk zorgpad
2018 – verder	Implementatie landelijk zorgpad in Nederland

2016 en 2017 100 patiënten een jaar lang volgen volgens dit zorgpad. Vervolgens worden de ervaringen van de pilotregio's geïnventariseerd en mede gebruikt om tot versie 2.0 te komen van het landelijk zorgpad. Eind 2017 stellen de leden van de LAN deze versie vast en zal het zorgpad vanaf 2018 landelijk geïmplementeerd worden.

Parallel en ter ondersteuning van het zorgpad, wordt door het Kennisinstituut voor Medisch Specialisten en de LAN de multidisciplinaire ziekenhuisrichtlijn 'Diagnostiek en behandeling van een COPD-longaanval in het ziekenhuis' ontwikkeld. Deze richtlijn zal een integraal onderdeel van het landelijk zorgpad COPD longaanval met ziekenhuisopname versie 2.0 uitmaken.

3. Landelijke inventarisatie huidige COPD-zorg in Nederland

Om de huidige COPD-zorg in kaart te brengen is er in 2014 een landelijke enquête gehouden onder ziekenhuizen en huisartspraktijken in Nederland. In totaal hebben we van 79% van de ziekenhuizen in Nederland en van 135 huisartspraktijken informatie ontvangen.

COPD-zorg in Nederland; een nationale enquête naar de organisatie van transmurale zorg bij COPD-longaanvallen

Inleiding
De Long Alliantie Nederland (LAN) is in 2014 gestart met het Nationaal Actieprogramma Chronische Longziekten. Doel is enerzijds preventie, en anderzijds de zorg voor patiënten met chronische longziekten te verbeteren. Eén van de subdoelen is 25% minder opnamedagen in het ziekenhuis door astma en COPD in 5 jaar. Om dit te bereiken wordt een landelijk transmurale zorgpad COPD-longaanval ontwikkeld door een brede werkgroep. Hieraan werken o.a. huisartsen, longartsen, patiëntenvereniging Longfonds, fysiotherapeuten, longverpleegkundigen en praktijkondersteuners.

Methode
Er wordt gebruik gemaakt van de 7-fasenmethode (CBO/Leuvense model). De 3e fase betreft het inventariseren van de huidige situatie. Hiervoor werd een landelijke enquête gehouden onder ziekenhuizen en huisartspraktijken in Nederland. Naast diverse thema's kwamen ook de belangrijkste knelpunten en verbeterpunten in de COPD-zorg aan bod. Daarnaast werden de ervaringen van COPD-patiënten rondom longaanvallen in kaart gebracht met een focusgroep en een enquête onder het Longfonds ledenpanel.

Resultaten
Diverse zorgverleners hebben hun visie op de huidige COPD-zorg gegeven (Tabel 1). Positief is dat vrijwel overal praktijkondersteuners en longverpleegkundigen worden ingezet voor COPD-zorg (Tabel 2). Ook is er veel aanvullende COPD-scholing gevolgd, o.a. stoppen met roken en inhalatie instructie.

Verbeterpunten zijn o.a.: (Fig.1 + Tabel 2)
 • Weinig echt gestructureerde COPD-zorg;
 • Beperkte transmurale afspraken;
 • Geen systematische aandacht voor achterliggende

Ook zijn de ervaringen van COPD-patiënten rondom longaanvallen in kaart gebracht met een focusgroep en een enquête onder het Longfonds ledenpanel.

Naast een inblikje in de huidige COPD-zorg heeft dit onderzoek de belangrijkste verbeterpunten aan het licht gebracht. Daarvoor hebben naast de bovenstaande groepen ook nog 80 respondenten uit andere beroepsgroepen hun verbeterpunten aangeleverd.

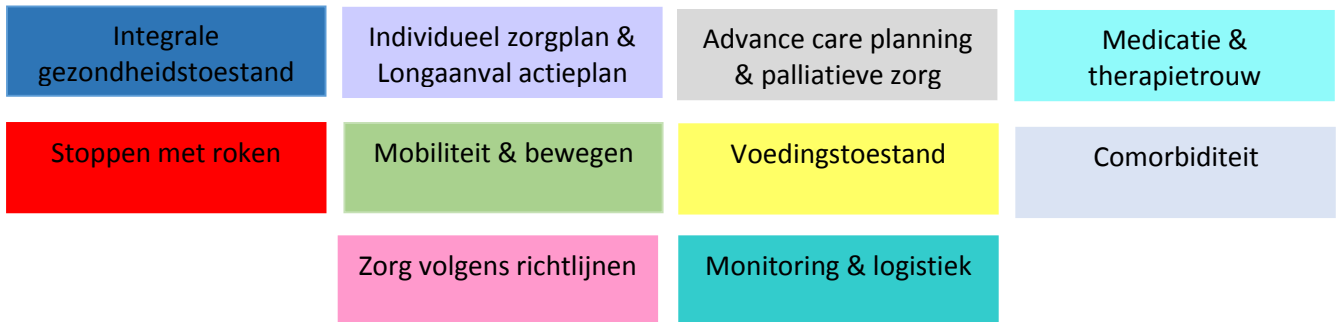
Enkele verbeterpunten volgens professionals zijn: weinig gestructureerde COPD-zorg, beperkte transmurale afspraken, geen systematische aandacht voor achterliggende oorzaken van opname, gering gebruik individueel zorgplan en casemanager en gescheiden werelden eerste en tweede lijn.

Aandachtspunten volgens patiënten zijn slechte informatieoverdracht (één aanspreekpunt), het herkennen van longaanval en tijdig actie, bij ontslag gezamenlijke besluitvorming en betrekken van de partner en tenslotte meer aandacht voor de follow up en de nazorg. Meer resultaten zijn [hier](#) te vinden.

4. Het landelijk zorgpad COPD versie 1.0 nu in te zien

Met deze nieuwsbrief willen wij alle geïnteresseerden een kijkje achter de schermen geven. Daarom vindt u in deze nieuwsbrief een link naar [het zorgpad versie 1.0](#). Eind 2017 – na verwerking van de ervaringen van de pilot – stellen de leden van de LAN versie 2.0 van het zorgpad vast en zal deze vanaf 2018 landelijk geïmplementeerd worden. Voorafgaand aan deze datum zal het zorgpad versie 1.0 gezien worden als werkdocument.

Het zorgpad beschrijft verschillende interventies die in zijn geheel de zorg voor patiënten met COPD verbeteren en het aantal ziekenhuisdagen zal reduceren. Deze interventies zijn weergegeven in de tijd en onderverdeeld in 10 elementen. De continuïteit van zorg staat in het hele zorgpad centraal. De 10 elementen van het zorgpad zijn:

Ook kunt u op de website van de LAN de presentatie '[Longaanval ten strijde!](#)' vinden. Hierin staat beknopt weergegeven welke interventies in het zorgpad daadwerkelijk het verschil gaan maken om het aantal opnamedagen voor patiënten met COPD te reduceren. Het gehele zorgpad vindt u eveneens op [de website](#).

Het zorgpad versie 1.0 is ook aan te vragen in boekvorm via info@longalliantie.nl.

5. De pilotregio's stellen zich voor

In totaal hebben maar liefst 31 regio's - bestaande uit minimaal één ziekenhuis en één samenwerkende zorggroep van huisartsen – zich aangemeld om het landelijk zorgpad in 2016 en 2017 uit te testen. Na een selectieprocedure, waarbij voornamelijk gekeken is naar zoveel mogelijk variëteit en spreiding over het land, zijn de volgende 8 pilotregio's uitgekozen.

Pilotregio

- * Amsterdam
Slotervaartziekenhuis & ROHA
- * Arnhem
Rijnstate ziekenhuis & Zorggroep Arnhem
- * Den Haag
MC Haaglanden, Hagaziekenhuis & ELZHA, Arts en Zorg, SHG
- * Maastricht-Heuvelland
Maastricht UMC & Zorg In Ontwikkeling
- * Noord Groningen
Ommelanden Ziekenhuis Groep & St. EZA, GHC
- * Rotterdam
Sint Franciscus Gasthuis & IZER
- * West-Brabant
Bravis ziekenhuis locatie Roosendaal en Bergen op Zoom & Zorggroep West-Brabant
- * Zaanstreek-Waterland
Waterlandziekenhuis, Zaans Medisch Centrum & zorggroep SEZ & thuiszorgorganisatie Eveen

Op de website van de LAN stellen de regio's zich voor en geven zij aan

- *Waarom zij zich hebben aangemeld voor deze pilot,*
- *Hoe het zorgpad in hun regio tot verbeterde zorg voor de COPD patiënt gaat leiden en*
- *Wat het zorgpad de regio het afgelopen jaar al gebracht heeft.*

Neem gerust [een kijkje!](#)

6. Meer informatie over dit project

Voor meer informatie over dit project neem contact op met [Lidewij Sekhuis](#), projectleider Long Alliantie Nederland.

De landelijke werkgroep staat onder voorzitterschap van Huib Kerstjens en Philippe Salomé en wordt ondersteund door Margot Klijsma (promovendus), Irene Westera (LAN) en Erny Korsmit (implementatie adviseur). Wij helpen u graag verder.

Van links naar rechts: Emiel Rolink (LAN), Lidewij Sekhuis (projectleider), Huib Kerstjens (voorzitter longarts), Philippe Salomé (voorzitter huisarts) en Margot Klijnsma (promovendus).

7. Meer informatie over de Long Alliantie Nederland

De Long Alliantie Nederland (LAN) is de federatieve vereniging van vooraanstaande partijen in Nederland op het gebied van chronische longzorg.

De doelen van de LAN zijn:

- ✓ *Het terugdringen van het aantal mensen met chronische longaandoeningen;*
 - ✓ *Het terugdringen van de ernst van hun ziekte en het aantal sterfgevallen als gevolg van chronische longaandoeningen;*
 - ✓ *Het bevorderen van de kwaliteit van leven van mensen met chronische longaandoeningen.*
-

Leden van de Long Alliantie Nederland:

- Koninklijk Nederlands Genootschap voor Fysiotherapie ([KNGF](#))
- Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter Bevordering der Pharmacie ([KNMP](#))
- Longcentra Nederland ([Longcentra Nederland](#))
- Longfonds patiëntenvereniging ([Longfonds](#))
- Longfonds stichting ([Longfonds](#))
- Nederlands Instituut van Psychologen ([NIP](#))
- Nederlands Respiratoir Samenwerkingsverband ([NRS](#))
- Nederlandse Vereniging van Artsen voor Longziekten en Tuberculose ([NVALT](#))
- Nederlandse Vereniging van Diëtisten ([NVD](#))
- Nederlandse Vereniging van Longfunctieanalisten ([NVLA](#))
- Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde ([NVK](#))
- Stichting COPD en Astma Huisartsen Adviesgroep ([CAHAG](#)) namens het Nederlandse Huisartsen Genootschap ([NHG](#)) en de Landelijke Huisartsen Vereniging ([LHV](#))
- Stichting Inhalatie Medicatie Instructie School ([IMIS](#))
- V&VN Longverpleegkundigen, mede namens de V&VN Praktijkverpleegkundigen & Praktijkondersteuners ([V&VN](#))
- Vereniging Nederland-Davos ([Nederland-Davos](#))

Bedrijfsleden:

- ALK-Abello ([ALK-Abello](#))
- AstraZeneca ([AstraZeneca](#))
- BENU Apotheek ([BENU](#))
- Boehringer Ingelheim ([BoehringerIngelheim](#))
- Chiesi Pharmaceuticals ([Chiesi](#))
- Coöperatie VGZ ([CVGZ](#))
- Focus Care Pharmaceuticals ([Focus Care](#))
- GlaxoSmithKline ([GSK](#))
- MedaPharma ([MedaPharma](#))
- Medidis ([Medidis](#))

- Mundipharma Pharmaceuticals ([MundipharmaPharmaceuticals](#))
- Novartis ([Novartis](#))
- Nutricia ([Nutricia](#))
- Pfizer ([Pfizer](#))
- Sandoz ([Sandoz](#))
- Teva Pharma Nederland ([Teva](#))
- Zilveren Kruis ([Zilveren Kruis](#))

8. Aanmelden voor dit nieuwsbericht

Dit maandelijks digitale nieuwsbericht is bedoeld om u te informeren over de Long Alliantie Nederland. Geadresseerden zijn leden, relaties en belangstellenden van de LAN. Opgeven of afmelden? Stuur een email naar info@longalliantie.nl of telefoonnummer 033 - 421 84 18.

Long Alliantie Nederland, Stationsplein 125, 3818 LE Amersfoort, 033-4218418, info@longalliantie.nl